

Η γριά ζει μόνη της. Δικό της άνθρωπο δεν έχει στον κόσμο. Μόνο μια φωτογραφία πάνω στον μπουφέ, την κόρη της. Μια ανάμνηση, κερί που δε σβήνει ποτέ. Ένα κορίτσι, ίσαμε είκοσι χρονώ, στητό, περήφανο, χαμογελάει μπροστά στον φακό κάποιου φωτογράφου. Της έχει πεθάνει από κακιά αρρώστια, πάνε χρόνια και χρόνια.

Η κυρα-Μοσχούλα είναι χορταρού. Ανεβαίνει στα γύρω βουνά και μαζεύει χόρτα. Πριν από τον πόλεμο τριγυρνούσε στους δρόμους με το σακούλι της και φώναζε: «Άγρια ραδίκια, του βουνού ραδίκια». Τώρα έρχονται στο σπίτι της και τ' αγοράζουνε. Όμως όλο και πιο δύσκολη γίνεται η δουλειά της. Ο παγωμένος χειμώνας καίει το χόρτο και τα πόδια της κουράστηκαν να σκαρφαλώνουν τα καταράχια. Είναι εβδομήντα χρονώ, έχει ζαρώσει, έχει καμπουριάσει από το σκύψιμο. Τα μάτια της φωτίζουνε το φιρικιασμένο μούτρο της. Έξυπνα, ζωντανά, μιλάνε κι όταν ακόμη το στόμα είναι σφαιλιστό: «Γερό κόκαλο η κυρα-Μοσχούλα, όλες μας βάζει κάτω» λένε οι γυναίκες, και προχτές στην πορεία της δώσανε να βαστάει την πήχη με το χαρτόνι, να πηγαίνει μπροστά. Όταν φτάσανε στην Κομάντο Πιάτσα, εκείνη, μόνη της, προχώρησε και στάθηκε έξω από τη μεγάλη πόρτα, φάτσα στον σκοπό με το κράνος και την ξιφολόγχη. Εκείνη πρώτη φώναξε: «Θέλουμε το ψωμί μας!». Το φώναξε δυνατά και βγήκε αμέσως στο παράθυρο ένας γαλονάς κι

ύστερα ένας άλλος κι ένας άλλος... Τότε, όλες μαζί οι γυναίκες, έτσι από μόνες τους, χωρίς να το 'χουν αποφασίσει από τα πριν, άρχισαν να φωνάζουν: «Θέλουμε το ψωμί μας!». Τρεις στρατιώτες βγήκανε από την Κομάντο Πιάτσα, τις σπρώξανε με τα τουφέκια, εκείνες αντισταθήκανε, καρφωθήκανε τα πόδια τους στις πέτρες του δρόμου, ύστερα τις χτυπήσανε κι αναγκαστήκανε να κάνουνε πίσω. Η κυρα-Μοσχούλα ανασήκωσε το κυρτωμένο κορμί της και ξεφώνισε: «Κλέφτες!». Τώρα την ίδια λέξη λέει: «Να γράψουμε: “Κλέφτες! Το ψωμί των παιδιών μας θέλουμε!”». Η Κυριάκαινα, μια γυναίκα μεσόκοπη, γερή, με καστανά μαλλιά που ασπρίζουνε στους κροτάφους, δε συμφωνεί.

— Όχι, καλύτερα να γράψουμε: «Έξω από την πατρίδα μας οι φασίστες! Λευτεριά στον Λαό!».

— Και τα δυο καλά είναι, αποφασίζει η κυρα-Μοσχούλα. Γράφε, κοπέλα μου.

Η Ζωή βουτάει το πινέλο στη μαύρη μπογιά. Στην αρχή το χέρι της τρέμει. Δε βιάζεται, για να μην κάνει μουντζούρες. Ζωγραφίζει μεγάλα κεφαλαία γράμματα και οι γυναίκες γύρω της κοιτάνε ευχαριστημένες.

— Βρε Κυριάκαινα, αυτά είναι γράμματα, όχι σαν τις προχτεσινές μουντζαλιές σου...

Μίλησε μια αδύνατη κοπέλα με χλωμά μάγουλα. Τα μάτια της γυαλίζουνε από τον πυρετό κι είναι τυλιγμένη σ' έναν μαύρο μποξά.

Η Κυριάκαινα γελάει.